

Modertárna.

E vállalat 1600 május 20-án említették legelőször, midőn Sayetz Jónás krebsgrundi kir. sáfár oda ajándékozta $\frac{2}{16}$ részét Fleisch György kir. könyvvivőnek.²⁾

Ugyanaz évi november 11-én átadta Ertl Jakab kir. bányatiszt a *Geradt* mellett levő *Modertárna* $\frac{2}{16}$ részét Fleisch Györgynek hűbérbe avval a kikötéssel, hogy ha a művelésből annyi nyereség leend, hogy Fleisch a költségeit vissza kapta, akkor $\frac{1}{16}$ rész vissza szálljon Ertltre.³⁾

1601 június 19-én átadta Fleisch György az Ertltől átvett $\frac{2}{16}$ részt Hag Rudolfnak.⁴⁾

1603 augusztus 24-én eladta Nemes Kristóf kir. bányatiszt a *Modertárna* $\frac{1}{16}$ részét Fleisch György kir. könyvvivőnek azzal, hogy ha áldás leend, neki 2 márka ezüstöt adjon érte.⁵⁾

Másnap pedig Weisko Boldizsár krebsgrundi lakatostól vett meg Fleisch György $\frac{1}{16}$ részt avval az ígérettel, hogy ha áldás leend, neki egy márka ezüstöt ad érte.⁶⁾

1604 január 1-én átadta Saltzer Dávid bányamester a *Modertárna* $\frac{6}{16}$ részét stainbergi Haag Rudolfnak, ki a werfensteini uradalmat birta zálogban. Átvevő tartozik a tárnát az elfult évésekig hajtani, és azután $\frac{3\frac{1}{2}}{16}$ részt Saltzernek vissza adni, hogy ha pedig a bánya jövedelmes leend, és Haagnak költségei megtérítve lesznek, köteles a nála marad $\frac{2\frac{1}{2}}{16}$ részért Saltzernek még 100 aranyat adni.⁷⁾

1610 augusztus 14-én átadta Seyetz Anna néhai Seyetz Jónás mátyástárnai bányaügyelő özvegye a *Modertárnánál* birt $\frac{2}{16}$ részét stainbergi Haag Rudolfnak.⁸⁾

Ezután 20 évi időszakról hiányzik minden hír.

---

^{2), 3), 4), 5), 6), 7), 8)} Selmeczi bányabírószági jegyzőkönyv.

1630 február 18-án főbejárás tartatván, feljegyeztetett, hogy a *modertárnai* bánya Dóczy birtokán fekszik a *Geradt* nevű falu előtt; e bányában a régiek egy ellenlejtés teléren meglehetősen mélységre evéseket csináltak az érczek után, és 2 tárnát hajtottak, s egy aknát is lemélyítettek; de mind e művek víz miatt, vagy talán mert a martolócok igen háborgatták a munkát, abbahagyattak, és most be vannak omolva. Ujabb időbben egy társulat alakult, hogy e régi műveket egy 18 öllel mélyebben fekvő, és 7--8 óra irányban nyugat felé a telérré keresztbe hajtott régi tárna megnyitása által ismét hozzá férhetővé tegye; már 46 öltre kitakarították a tárna, és ott eléretett vájatképe. Javasoltatik, hogy mindenek előtt meghatároztassék, mennyire kell még hajtani a tárnát, hogy a telért elérje?

Részesek voltak ekkor:

Preyer János	$\frac{5}{16}$	részszel
Bockh János	$\frac{3}{16}$	"
Markus Péter	$\frac{2}{16}$	"
Crenz Bálint	$\frac{2}{16}$	"
Kölbel Mátyás	$\frac{2}{16}$	"
Plösel Mátyás	$\frac{1}{16}$	"
Wenger János	$\frac{1}{32}$	"
Schnürer Antal	$\frac{1}{32}$	" ¹⁾

1630 octóber 27-én följegyeztetett, hogy *Mehlberleuten*, *Reichenau* és *Modertárnában* összesen 11 ember dolgozott.²⁾

1630 november 16-án eladta Markus Péter a *Modertárna* $\frac{1}{16}$ részét, és a *reichenau* *Jánostárna* $\frac{1}{16}$ részét Majtényi Bertalan selmeczi polgárnak 68 frt 9 denárért. De midőn a többi részesek ezt meghallották, tiltakoztak az eladás ellen, és Markus részeit átvették ők maguk, Majtényinek pedig vissza fizették az árát, adván neki 23 aranyat à 3 frt = 69 frtot.²⁾

1631 szeptember 6-án eladta Preuer János bányaesküdt a *Modertárna* $\frac{1}{32}$ részét Dörnig János körmöczi kir. szertárnoknak 37 frt 30 denárért.³⁾

1632 május 15-én panaszt tett a modertárnai bányaügyelő, hogy a körmöczi részesek már 9 bér fizetésre nem küldtek pénzt.⁴⁾

1), 2), 3), 4) Selmeczi bányabírósaági jegyzőkönyv.

1635 deczember 11-én a modertárnai érczekkel és marákkal próba olvasztást tettek, és a termények ezüsttartalmát következőképen találták:

a kemény ólom	tartalmazott	. . .	1	lat 9 denárt
fris kénv	"	. . .	4	" — "
nyers kénv	"	. . .	5	" — "
olvasztott ércz	"	. . .	3	" — "
" mara	"	. . .	5 ^{1/2}	" — "
maradvány ércz	"	. . .	3	" — "
Salak fölzik	"	. . .	1	" 9 "
egy kékes érczpéldány	"	. . .	4	" — "
a legszebb "	"	. . .	5	" — "
a selejtesebb "	"	. . .	3 ^{1/2}	" — " ¹⁾

1636 május 2-án eladta ThailerBálint bányatiszt a *Modertárnában* birt $\frac{1}{32}$ részét Khayser Mátyás selmeczi polgárnak 100 frtéért.²⁾

1642 február 26-án eladta Leyerné az ő $\frac{1}{16}$ részét Pistorius Gáspárnak 292 frt 94 denárért.³⁾

1642 július 4-én rendelte a főkamagrófi hivatal administratora, hogy a modertárnai beváltmányok után járó fizetésből azon összeg, melyet Khayser Márton selmeczi polgár a modertárnaiaknak egy zúzó építésére kölcsönzött, levonattassék.⁴⁾

1649 november 1-én Haydt Jeromos bányabíró, és Gubitz Márton várnagy bejárták *Modertárnát*, és úgy találták, hogy a *középső tárnában* már nemsokára elfogják érni az első telért, a vájatvégen a szakmány ölenkint 37 frt.⁵⁾

1649 deczember 2-án megvizsgáltattak a modertárnai részesek birtokcímei, és mint igazolt birtokosok bejegyeztettek a következők:

Pistorius örökösei	. . . . .	$\frac{3}{16}$,	—,	—,	$\frac{2}{96}$	résszel
Khayser Márton	. . . . .	$\frac{2}{16}$,	$\frac{1}{32}$,	—,	—	"
Khayser Mátyás örökösei	. . . . .	$\frac{2}{16}$,	$\frac{1}{32}$,	—,	—	"
Heinrich János	. . . . .	$\frac{1}{16}$,	—,	$\frac{1}{64}$,	—	"
Schnürer Antal	. . . . .	$\frac{1}{16}$,	—,	—,	—	"
Bockh Menyhért	. . . . .	$\frac{1}{16}$,	—,	—,	—	"

1), 2), 3), 4) Selmeczi bányabírósi jegyzőkönyv.

5) Selmecz városi levéltár.

Reus Péter örökösei	—, $\frac{1}{32}$, —, $\frac{1}{96}$	résszel
Wenger Victoria	—, $\frac{1}{32}$, —, —	”
Legler Péter	—, $\frac{1}{32}$, —, —	”
Riedtmüller Éva	$\frac{1}{16}$, —, —, —	”
Döring János örökösei	—, $\frac{1}{32}$, —, —	”
Ehrenreutter	—, —, $\frac{1}{64}$, —	”
Mewes Erhard	—, —, —, $\frac{2}{96}$	”
Lang Márton	—, —, —, $\frac{2}{96}$	”
Lang Anna	—, —, —, $\frac{2}{96}$	”

Az erre következett tanácskozásban felemlítettett, hogy a november 1-én tartott bejárás alkamával a tárna már 72 öl hosszúnak találtatott a vájatvégig, a melylyel a telért nem-sokára elérni remélik 28 öllel mélyebben, mint a *felsőtárna*. A vájatvég 8—9 óra irányban folytatandó. Pistorius mint főrészes fölkéretett, hogy addig, míg a telért eléri, folytassa a mű felügyeletét, mert a mostani körülmények között tisztviselőt e végre nem tarthatnak; Pistorius meg is ígérte, hogy hetenkint el fog nézni a bányához.¹⁾

Az előadottakból kitetszik, hogy a *Modertárna* kiaknázására alakult első vállalat, melynek $\frac{10}{16}$ részét Haag Rudolf bírta 1610 körül, később feloszlott, mert nem jövedelmezett; az 1630-ban alakult új társulat valamivel jobb eredményt mutathatott fel, mert 1635-ben már próba olvasztást is tehettek a termelt érczekkel, melyek nem voltak ugyan igen dúsak, de a java jövedelmesen volt feldolgozható. Valószínű tehát, hogy a következő években folyvást érczeket termelt *Modertárna*, és 1642-ben egy zúzót is épített, melynek költségeit a termelés értékéből fizette vissza.

Az 1649-ben kelt jelentésben említett *középső tárna* a mostani *Teichtárna* lehetett, mert ez 28 öllel mélyebb mint a *Kramtárna*, melyet akkor *felsőtárnának* híttak, és a 70 és 80-ik öl között éri el a telért.

Ezek szerint bizonyosnak vehető, hogy *Modertárna* az itt letárgyalt időszak legnagyobb részében veszteséggel miveltetett, és akkor legmélyebb tárnája a mostani *Teichtárna* vala, melynek vájatvége 1649-ben már közel állott a telérhez.

¹⁾ Selmecez városi levéltár.